

Komisorno ostvarenje ovlasti na namirenje založnih vjerovnika iz vrijednosti pokretnina

Mihelčić, Gabrijela

Source / Izvornik: **Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci, 2010, 31, 203 - 217**

Journal article, Published version

Rad u časopisu, Objavljena verzija rada (izdavačev PDF)

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:118:221744>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-06-29**

PRAVI

Pravni fakultet Faculty of Law

Sveučilište u Rijeci
University of Rijeka

Repository / Repozitorij:

[Repository of the University of Rijeka, Faculty of Law](#)
[- Repository University of Rijeka, Faculty of Law](#)

uniri DIGITALNA
KNJIŽNICA

DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJI

KOMISORNO OSTVARENJE OVLASTI NA NAMIRENJE ZALOŽNIH VJEROVNICA IZ VRIJEDNOSTI POKRETNINA

Mr. sc. Gabrijela Mihelčić, asistentica
Pravni fakultet Sveučilišta u Rijeci

UDK: 347.23. 347.214.1
Ur.: 11. prosinca 2009.
Pr.: 14. siječnja 2010.
Prethodno priopćenje

Sažetak

U radu autorica uspoređuje na koji način je uređeno komisorno namirenje založnih vjerovnika, odnosno vjerovnika security interesa i security rightsa iz vrijednosti pokretnih stvari kao predmeta osiguranja u pravilima CC-a, UCC-a, DCFR-a i, u hrvatskom pravu. Obilježja instituta promatraju se analizom sljedećih pitanja: a) da li je vjerovnik na komisorno namirenja ovlašten na temelju zakona ili je pretpostavka za takvo namirenje to da su ga stranke ugovorile, b) da li je vjerovnik dužan, nakon što se namiri, preostalu razliku vrati dužniku, c) na koji se način utvrđuje vrijednosti predmeta osiguranja i koji su kriteriji za to predviđeni te d) što je s pravima drugih vjerovnika, odnosno ovlaštenika na predmetu osiguranja.

Ključne riječi: založno pravo, *lex commissoria*, *hyperocha*

I. UVOD

Stvarnopravna sredstva osiguranja tražbina imaju za cilj osigurati izvjesnost budućeg namirenja tražbina osiguranih tim sredstvima iz vrijednosti predmeta osiguranja. U hrvatskom pravu, pored založnoga prava, među sredstva stvarnopravnih osiguranja najčešće se ubrajaju prijenos prava vlasništva radi osiguranja, pridržaj prava vlasništva i pravo retencije. U radu ćemo promatrati ostvarenje ovlasti na namirenje založnih vjerovnika i to iz vrijednosti pokretnina kao predmeta osiguranja. Slično, kao i u hrvatskom pravu, i prema francuskom pravu, tražbinu je moguće osigurati nekim od navedenih sredstava osiguranja. No, francusko pravo poznaje, npr. i antihrezu kao posjedovno sredstvo osiguranja na nekretnini koje ovlašćuje vjerovnika da ubire plodove i koristi koje je nekretnina sposobna dati, odnosno daje, te da ih unovčava u svrhu namirenja osigurane tražbine. I u francuskom pravu, promatrat ćemo namirenje založnih vjerovnika, ponovo iz pokretnina kao predmeta osiguranja. Jedan od propisa, koji se primjenjuje na saveznoj razini u Sjedinjenim Američkim Državama (dalje SAD ili USA) je Unificirani trgovački zakon (*Uniform Commercial Code*)¹ kojim je, kao svojevrsno, jedinstveno sredstvo stvarnopravnog osiguranja tražbina iz vrijednosti *colateralla* predviđen *security interest*. Riječ je o takvom sredstvu osiguranja koje se u svrhu osiguranja tražbine i ostvarenja ovlasti na namirenje, uz određene izuzetke, osniva na pokretnim stvarima dužnika (*personal property*) kao predmetu osiguranja, koje obuhvaćaju i neke predmete osiguranja, koji u europskim kontinentalnim pravnim sustavima, spadaju pod, tzv. netjelesna pokretna dobra, a prema nomenklaturi hrvatskoga prava u subjektivna imovinska prava (najčešće takva koja su u založnom režimu izjednačena s pokretnim stvarima). Iako *security interest* nije založno pravo u značenju koje ovo ograničeno stvarno pravo ima u kontinentalnom pravu, radi svrhe, koja se ostvaruje ovom vrstom stvarnopravnog osiguranja, a koja korespondira sa svrhom koja se ostvaruje založnopravnim osiguranjem u kontinentalnim pravima, imajući neprestano u vidu sve razlike koje proizlaze iz samog instituta, ali i iz obilježja stvarnopravnog uređenja uopće, u radu će se promatrati namirenje vjerovnika *security interesta* iz vrijednosti *colateralla*. Naš interes ovaj institut osobito pobuđuje kada se dovede u svezu s rješenjima predviđenim u Nacrtu Zajedničkog referentnog okvira za europsko privatno pravo (*Draft Common Frame of Reference of a European Private Law*, dalje: DCFR)² kojim su, u Knjizi IX

1 *Uniform Commercial Code*, dalje: UCC, dostupan je na mrežnoj stranici: www.law.cornell.edu/ucc/ucc.table.html. UCC je prihvaćen u pedeset američkih država uključujući District of Columbia, Commonwealth of Puerto Rico, Guam i U.S. Virgin Islands. V. McCORMACK, G., *Secured credit under English and American law*, Cambridge University Press, 2004., str. 70., bilješka 2.

2 Study Group on a European Civil Code and the Research Group on EC Private Law (Acquis Group), *Principles, Definitions and Model Rules of European Private Law, Draft Common Frame of Reference (DCFR), Interim Outline Edition*, prema revidiranoj verziji VON BAR, C., CLIVE, E., SCHULTE-NÖLKE, H. I., BEALE, H., HERRE, J., HUET, J., SCHLECHTRIEM, P., STORME, M., SWANN, S., VARUL, P., VENEZIANO, A., ZOLL, F., *Principles of European Contract*, dostupno na mrežnoj stranici: www.sellier.de.

oformljena pravila o stvarnopravnim osiguranjima na pokretnim stvarima, pa tako i pravila o namirenju vjerovnika koji su u svrhu osiguranja pridržali pravo vlasništva na pokretnim stvarima, odnosno vjerovnika čije su tražbine iz vrijednosti pokretnih stvari osigurane s tzv. *security rights*. Stoga ćemo promatrati i ostvarenje ovlasti na namirenje iz pokretnina i vjerovnika *security rightsa*.³

Međutim, potrebno je istaknuti da predmet našeg interesa neće biti svi načini na koje se vjerovnici navedenih stvarnopravnih sredstava osiguranja mogu namiriti iz vrijednosti pokretnih stvari kao predmeta osiguranja (npr. prodaja i unovčenje, prijeboj i sl.). Promatrat ćemo, naime, samo takva ostvarenja ovlasti na namirenje koja imaju elemente ili predstavljaju, tzv. «čisto» komisorno namirenje.

Primarna je zadaća vidjeti na koji je način i je li uopće u hrvatskom pravu uređeno namirenje vjerovnika iz vrijednosti pokretnine kada je riječ o komisornom namirenju. Ako rješenja postoje, bilo bi ih korisno usporediti s rješenjima, koja se predviđaju u DCFR-u s jedne strane, a s druge s rješenjima iz kontinentalnih prava. Među uređenjima svojstvenim tradiciji europskog kontinentalnog prava opredijelili smo se promatrati rješenja koja se predviđaju u francuskom *Code Civilu*.⁴ Francuski je zakonodavac, naime, Novelom CC-a iz 2006.,⁵ kojom je uvedena (redefinirana) cijela nova knjiga CC-a, tj. dio IV. (art. 2284.-2488. CC), koji se upravo bavi osiguranjima, predvidio glede komisornog namirenja založnih vjerovnika iz predmeta osiguranja (zaloga) neka nova i zanimljiva rješenja. Nije, pri tomu nebitno niti to što CC uređuje i registarsku hipoteku na pokretnim stvarima (koje npr. njemačko pravo ne poznaje, a hrvatsko da). Usporedba rješenja iz hrvatskog prava s rješenjima iz CC-a i DCFR-a (a radi oslonjenosti DCFR-a na UCC, i rješenja iz UCC-a) treba dati odgovor na pitanje zadovoljavaju li postojeća rješenja u segmentu hrvatskoga prava, kojim je uređeno namirenje vjerovnika *pignusa* i registarske hipoteke iz vrijednosti pokretne stvari⁶ komisornim putem (pod pretpostavkom da je uopće uređeno) i bi li ih trebalo unaprijediti.

3 U radu se govori samo o komisornom namirenju vjerovnika čije su tražbine osigurane sa *security rights*, budući da, kako se izrijeком određuje u 7:105 (5) DCFR *lex commissoriu* nije dopušteno ugovoriti kod pridržaja prava vlasništva.

4 *Code civil*, dalje CC dostupan je na mrežnoj stranici: www.legifrance.gouv.fr/html/codes_traduits/liste.htm.

5 V. Ordonnance n° 2006-346 od 23. ožujka 2006. koja je stupila na snagu 24. ožujka 2006.

6 O tome za koju je vrstu pokretnina moguće osnovati dobrovoljno založno pravo na pokretnini kao hipoteku, v. GAVELLA, N., JOSIPOVIĆ, T., GLIHA, I., BELAJ, V., STIPKOVIĆ, Z., *Stvarno pravo*, Svezak II., Zagreb, 2007. str. 233., dalje: GAVELLA, et alt., *Stvarno II*.

II. OBILJEŽJA KOMISORNOG OSTVARENJA OVLASTI NA NAMIRENJE

1. Općenito

Komisorno namirenje je takav način ostvarenja ovlasti na namirenje iz vrijednosti predmeta osiguranja, prema kojem je vjerovnik ovlašten kada njegova osigurana tražbina dospije, a dužnik je ne namiri ili je nije spreman namiriti (odnosno ako je ne namiri u cijelosti i onako kako je ugovoreno), namiriti se tako da zadrži za sebe (prisvoji, stekne pravo vlasništva) predmet osiguranja za iznos dugovane tražbine zajedno s kamatama i troškovima na koje ima pravo. To je, tzv. «čisto» komisorno namirenje. U francuskoj teoriji, posebno uz Novelu CC-a iz 2006.,⁷ komisornim se namirenjem smatra i takvo namirenje predmetom osiguranja, kod kojeg je namirenja vjerovnik dužan vratiti dužniku *hyperochu* (*surples*), tj. razliku ili višak koji postoji između visine dugovane tražbine s kamatama i pripadajućim troškovima i visine vrijednosti predmeta osiguranja.⁸ Pitanje *hyperoche* promatrat ćemo među obilježjima (od kojih neka imaju i značenje pretpostavki) komisornog načina namirenja.

Nekoliko je bitnih obilježja koja obilježavaju institut komisornog ostvarenja ovlasti na namirenje iz vrijednosti predmeta osiguranja. Među njima, jedno je od važnijih ono koje daje odgovor na pitanje je li vjerovnik ovlašten namiriti se komisorno na temelju samog zakona, (dakle, *ex lege*), ili je pretpostavka komisornom namirenju to da su stranke ugovorile takav način namirenja iz vrijednosti predmeta osiguranja. Druga bitna značajka je ona koja se odnosi na pitanje, već spomenute, *hyperoche* i obveze vjerovnika da, nakon što se namiri, razliku koja preostane vrati dužniku. Treće obilježje, a koje se nadovezuje na pitanje vraćanja razlike (kada ona postoji) pitanje je utvrđivanja vrijednosti predmeta osiguranja i kriterija koji se predviđaju za utvrđivanje te vrijednosti. Konačno, kao četvrta značajka komisornog načina namirenja javlja se pitanje «sudbine» prava drugih vjerovnika, odnosno ovlaštenika na predmetu osiguranja.

7 V. SAGAERT, V., Main developments in immovables securities in French and Belgian law. A transition from tradition to modernity, u: HINTEREGGER, M., BORIĆ, T., Sicherungsrechte an Immobilien in Europa, Lit Verlag GmbH&Co. KG, Wien, 2009., str. 205. DE GROOT, S., Fiduciary Transfer and Ownership, u: FABER, W., LURGER, B., (ured. FABER, W., LURGER, B.), Rules for the Transfer of Movables: A Candidate for European Harmonisation Or National Reforms? Sellier (European Law Publ.), 2008., str. 169.

8 V. detaljnije za pitanje *hyperoche* u: KARLOVIĆ, T., Razvoj oblika namirenja fiducijarnog vjerovnika u rimskom pravu i u suvremenom hrvatskom pravu, u: ERNST, H., IVANČIĆ-KAČER, B., KARLOVIĆ, T., KLASIČEK, D., Odabrane teme iz građanskog i obiteljskog prava, Pravni fakultet, Zavod za građanskopravne znanosti i obiteljskopravne znanosti, Poslijediplomski i doktorski studij iz građanskopravnih znanosti, Zagreb, 2008., str.104.-105.

2. Utjecaj stranačkih dispozicija na dopuštenost komisornog namirenja

Lex commissoria kao uglavak založnog ugovora (samostalni ugovor), kojim stranke ugovaraju da će po dospijeću tražbine, ako ona ne bude namirena, vjerovnik biti ovlašten namiriti se iz zaloga, tako da zalog zadrži za sebe, radi moguće nepravichnosti (u slučaju kada zalog vrijedi znatno više no što iznosi tražbina koja se duguje s pripadajućim kamatama i troškovima), zabranjena je još od vremena rimskog cara Konstantina. Recepcija rimskoga uređenja *lex commissorie* u pravnim je sustavima europskog kontinentalnoga prava imala za posljedicu da je *lex commissoria*, u različitim varijantama, pretežito zabranjena (kada je riječ o založnopravnom osiguranju). Pri tomu je zabrana najčešće formulirana tako da se strankama zabranjuje ugovoriti *lex commissoriu* prije dospijeća osigurane tražbine. Nakon što tražbina dospije mogućnost ugovaranja ovog uglavka stvar je dispozicije stranaka, osim ako prisilnim propisima nije za namirenje određene podvrste založnog prava iz pojedine vrste predmeta osiguranja određen način namirenja (najčešće sudski ovršni put prodajom i unovčenjem predmeta osiguranja). I dok je, kada je riječ o ostvarenju ovlasti na namirenje iz vrijednosti nekretnina, iznimaka od zabrane *lex commissorie* malo, kada je riječ o namirenju vjerovnika iz vrijednosti pokretnina kao predmeta osiguranja, rješenja su manje restriktivna, pa se, uz postojanje određenih pretpostavki, dopušta ovakav način namirenja založnih vjerovnika iz vrijednosti založenih pokretnina (ipak, najčešće za vjerovnike ručnog zaloga).

Promatraju li se rješenja iz angloameričkih pravnih sustava, tradicionalno naklonjenijih vjerovnicima, kada je riječ o namirenju komisornim načinom, i u ovim se sustavima traži da se za takav način namirenja steknu određene pretpostavke.

U kontinentalnim pravnim sustavima, pa i kada je riječ o namirenju založnih tražbina iz vrijednosti pokretnina, najčešće komisorni način namirenja nije dopušten *ex lege*, već je potrebno da su takav način namirenja stranke ugovorile. Tako i francuski zakonodavac, iako je dopustio mogućnost da se iz vrijednosti predmeta osiguranja, nakon što založna tražbina dospije, a ne bude namirena, vjerovnik namiri tako da predmet osiguranja «prisvoji», odnosno «zadrži» za sebe, zahtijeva da su stranke takav način namirenja ugovorile prilikom osnivanja založnog prava (art. 2347. CC). Prema nekim mišljenjima, vjerovnik bi se radi, tzv. dodjele predmeta osiguranja trebao obratiti sudu, a prema nekima se smatra da to nije potrebno.⁹ Ovo je ovlaštenje dano, prema francuskom pravu, (za razliku od hrvatskog prava prema kojem se vjerovnici registarskih hipoteka na pokretninama mogu namiriti samo sudskim putem: ovrhom na nekretnini i ovršnom sekvestracijom) i vjerovnicima registarske hipoteke, ako tako ugovore s dužnikom.

9 LEAVY, J. (franc. nac. izvj.), u: SIGMAN, H., C., KIENINGER, E. M., (ured. SIGMAN, H. C., KIENINGER, E. M.), *Cross-border security over tangibles*, Sellier (European Law Publ.), 2007., str. 107.-108., VENEZIANO, A., *A Secured Transatcions' Regime for Europe: Treatment of acquisition Finance Devices and Creditor's Enforcement Rights*, *Juridica*, vol. XIV-2008., str. 89.-95. posebno: bilješka 6. Rad u pdf formatu dostupan na mrežnoj stranici: <http://www.juridicainternational.eu/>.

Prema hrvatskom pravu, vjerovnik ručnog zaloga, koji se jedini može namirivati izvansudskim putem, pa tako eventualno i komisorno, ovlašten je namirivati se izvansudskim putem, u građanskim stvarima, samo kada su stranke takav način namirenja ugovorile (odnosno kada je dužnik na to izrijekom pristao).¹⁰ Za ugovor se traži pisana forma, a ovlaštenje mora biti dano prilikom osnivanja založnoga prava, premda je takav način namirenja moguće ugovoriti i kasnije. Kod trgovačkih stvari, vjerovnik se može, nakon što tražbina dospije, a nije namirena, namiriti izvansudskim putem. Iznimka postoji u slučaju da je dužnik izrijekom, prilikom osnivanja zaloga takvu mogućnost isključio (naknadno se to vjerovnikovo pravo ne bi moglo valjano isključiti). U hrvatskom pravu, načelno, je zabranjeno ugovoriti *lex commissorii* prilikom osnivanja založnog prava. Nakon što je tražbina dospjela, a ugovoren je izvansudski način namirenja *pignusa*, vjerovnik bi mogao svoje namirenje ostvarivati komisorno u sljedećim slučajevima: a) ako stranke takav način namirenja ugovore, budući da u tom pravcu postoji ovlaštenje u čl. 337/1 i 3. ZV¹¹ te b) ako se stranke posluže općim ovlaštenjem na *datio in solutum* iz čl. 167/1. Zakona o obveznim odnosima.¹²

Prema pravilima UCC-a, nije potrebno da su stranke prethodno ugovorile komisorni način namirenja, tzv. *retention of colaterall* ili *strict foreclosure*. Vjerovnik je, nakon što dođe do *defaulta* dužnika, načelno, ovlašten temeljem pravila UCC-a namiriti se tako da zadrži *collateral* (§ 9-620 (a) UCC).¹³ Što se tiče *defaulta*, kao trenutka kojim se aktivira vjerovnikova ovlast na namirenje iz predmeta osiguranja, treba napomenuti da *default* ne mora nužno značiti da je tražbina dospjela, a da nije namirena ili je dužnik nije spreman namiriti (premda će najčešće upravo biti riječ

10 Čl. 337. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima, Narodne novine, br. 91/96., 68/98., 137/99., 22/00., 73/00., 114/01., 79/06., 141/06., 146/08. i 38/09., dalje: ZV, određuje da: «Svoje pravo na namirenje zalogom osigurane tražbine iz vrijednosti zaloga ovlašten je založni vjerovnik ostvarivati izvansudskim putem, ako je predmet založnoga prava pokretna stvar ili pravo koje se ne smatra nekretninom, a založni je dužnik u trenutku osnivanja založnoga prava ili naknadno izričito u pisanom obliku dopustio takvo namirivanje (st. 1.). Ako je pokretna stvar ili pravo koje se ne smatra nekretninom dano u zalog za osiguranje tražbine iz trgovačkoga posla, založni je vjerovnik ovlašten izvansudskim putem ostvarivati svoje pravo na namirenje te tražbine iz vrijednosti zaloga, ako založni dužnik nije takvo namirivanje izričito isključio u trenutku osnivanja zaloga (s. 2.). Kad je založni vjerovnik ovlašten ostvarivati svoje pravo na namirenje izvansudskim putem, ovlašten ga je ostvarivati putem javne dražbe (javnoga nadmetanja), a na neki drugi način jedino ako ima na temelju pravnoga posla ili zakona pravo da ga ostvaruje na taj način ili je to u danim okolnostima jedini mogući način za ostvarenje prava na namirenje (st. 3.)».

11 ERAKOVIĆ, A., Založno pravo na pokretninama - posebnosti prema Zakonu o Upisniku sudskih i javnobilježničkih osiguranja tražbina vjerovnika na pokretnim stvarima i pravima, u BARETIĆ, M., ERAKOVIĆ, A., ERNST, H., GULIN, D., JELČIĆ, O., JOSIPOVIĆ, T., KOHARIĆ, Z., MATKO RUŽDJAK, J., POROBIJA, S., STUHNE, Z., Zaštita vjerovnika, Narodne novine, Zagreb, 2006. g., str. 34.-35.

12 Narodne novine br. 35/05. i 41/08., dalje: ZOO. V. GAVELLA, et. alt., Stvarno II, str. 513., bilješka 143.

13 GILMORE, G., Security interests in personal property, Vol. I., The Lawbook Exchange, Ltd., 1999., § 44.3. str. 1220.-1227. WOOD, P. R., Comparative law of security interests and title finance, Sweet & Maxwell, 2007., 20-011.

o tomu) već *default* može imati značenje povrede bilo koje ugovorne klauzule, ako su joj stranke dale to značenje (pa čak i kada nisu).¹⁴ I prema pravilima UCC-a, ipak se, i za namirenje s *retention of colaterall* traži stjecanje nekih pretpostavki. Tako će se vjerovnik prema § 9-620 (a) UCC moći namiriti na ovaj način i zadržati *colaterall*, ako se dužnik tomu nije izrijekom protivio, odnosno ako se nije protivio u roku. Stoga, iako se ne može reći, da UCC za komisorno namirenje vjerovnika iz *colateralla* nakon što nastupi *default* dužnika, zahtijeva da se stranke sporazume oko toga da se vjerovnik može namiriti komisorno, pa je na dispoziciji vjerovniku izabrati ovaj (ili neki drugi od više predviđenih načina namirenja), ipak je potrebno da se dužnik takvom namirenju izrijekom ne protivi (nakon notifikacije). Prema pravilima UCC-a, vjerovnik je ovlašten namiriti se tako da zadrži *colaterall* i u svrhu namirenja u cijelosti, ali i radi samo djelomičnog namirenja (npr. u slučaju kada je *colaterall* izgubio na vrijednosti, djelomično propao i sl., v. § 9-620 (c) i § 9-622 (a) UCC). Za takvo djelomično namirenje, načelno, mu nije potrebna suglasnost dužnika. Iznimka postoji kada je riječ o namirenju vjerovnika u potrošačkim stvarima. U ovim stvarima, vjerovnik ne može zadržati *colaterall* kako bi se samo djelomično namirio iz njegove vrijednosti (§ 9-620 (g) UCC).

Međutim, iako se po UCC-u (u stvarima koje nisu potrošačke naravi) ne traži da je dužnik ugovorio ili je sporazuman s tim da vjerovnik namiri svoju dugovanu tražbinu iz vrijednosti *colateralla*, tako da zadrži *colaterall*, dužnik ipak mora doći u priliku da se, ako to želi, očituje o tom namirenju, pa i da mu se usprotivi. To se postiže, tzv. notifikacijom (koja je i inače pretpostavka urednog namirenja vjerovnika kada se namiruje na bilo koji od dopuštenih načina namirenja, npr. raspolaganjem (*disposition*). Vjerovnik je, naime, kako bi se prema UCC-u, namirio iz kolaterala s *retention of colaterall*, dužan prethodno dužniku notificirati svoju namjeru da se namiri i to na navedeni način. Tek, ako se po izvršenoj notifikaciji, dužnik ne usprotivi takvom namirenju ili pravodobno ne podnese prigovor, vjerovnik je ovlašten na namirenje s *retention of colaterall* (za notifikaciju v. § 9-621 UCC). Imajući u vidu pravnostvaralačku ulogu sudova u pravnim sustavima angloameričkog pravnog kruga, nužno je upozoriti na promjene, koje su se u odnosu na ovaj institut zbile, stupanjem na snagu Novele UCC-a iz 2000.¹⁵ Naime, ranije se u sudskoj praksi iz činjenice što vjerovnik drži *colaterall* (kroz određeno vrijeme), pa makar i ne poduzimao ništa u pravcu namirenja s *retention of colaterall*, smatralo da je takav vjerovnik izabrao namiriti se na ovaj način. Za istaknuti je, da je prema ranijem uređenju vjerovnik, kako bi se namirio na ovaj način, morao imati posjed *colateralla*, što se više ne traži. Stoga se vjerovnik s *retention of colaterall* može namiriti i kada nema posjed (za

14 COLE, M. G., Protecting Consumer from Consumer Protection: Watters v. Wachovia Bank, str. 251.-277., posebno 269.-270. u: PILON, R., MOLLER, M., Cato Supreme Court Review 2006-2007., (ured. MOLLER, M., LEVY, R. A.,) Cato Institute, 2007.

15 Uvodenjem § 9-620 UCC napuštena je ranija sudska praksa formirana u odnosu na staro uređenje iz § 9-505 UCC. V. McCAHEY, J. P., **Commentary on the Enforcement of Security Interests under UCC Revised Article 9.**, str. 12.-13. Rad je dostupan u pdf formatu na mrežnoj stranici: hahnnessen.com/library/Commentary.pdf.

očekivati je da će mu dužnik, koji se ne protivi takvom namirenju, nakon notifikacije predati posjed). Iznimka je ponovo predviđena u potrošačkim stvarima, pa su svoje tražbine u ovim stvarima, vjerovnici ovlašteni namiriti na komisoran način, iz vrijednosti predmeta osiguranja, samo kada imaju posjed *colateralla*.¹⁶ Ergo, ranija je praksa napuštena, stoga više činjenica «držanja predmeta osiguranja kroz određeno vrijeme» ne dovodi do predmnijeve da se vjerovnik namjerava namiriti tako da zadrži predmet osiguranja, već je potrebno da vjerovnik poduzme radnje u tom pravcu (izvrši notifikaciju) i tako neprijeporno iskaže svoju namjeru namirenja na komisoran način, a samo «držanje» *colateralla* cijeni se kroz standard trgovački razumnog postupanja.¹⁷

Odgovor na pitanje može li se vjerovnik namiriti komisornim načinom iz vrijednosti predmeta osiguranja (pokretnine) osigurane sa *security rights*,¹⁸ prema pravilima DCFR-a, ne može se dati jednoznačno. Naime, načelno, *lex commisoriu* stranke nisu ovlaštene ugovoriti prije no što nastupi *default*¹⁹ dužnika (7:105 (1) DCFR). Iznimno su je ovlaštene ugovoriti u dva slučaja ukoliko je: a) riječ o takvom predmetu osiguranja koji ima burzovnu cijenu ili cijenu na organiziranom tržištu (7:105 (2) (a) DCFR) ili b) u slučaju kada su se stranke sporazumjele o objektivnom (relevantnom) načinu utvrđenja tržišne cijene predmeta osiguranja (7:105 (2) (b) DCFR). I dok je u drugom slučaju neprijeporno da će komisorno namirenje biti dopušteno ako su se stranke sporazumjele i pri tomu ugovorile i objektivnan način utvrđenja tržišne cijene, smatramo da je u prvom slučaju riječ, o tzv. zakonskom slučaju *lex commissorie*. Vjerovnik bi, naime, nakon što nastupi *default* dužnika uvijek bio ovlašten namiriti se na komisorni način, neovisno jesu li takav način namirenja stranke ugovorile, ako predmet osiguranja ima burzovnu ili cijenu na organiziranom tržištu. Nužno je navesti da pravila DCFR-a, kojima je uređena *lex commissoria*, nisu jednaka kada je riječ o ostvarenju ovlasti na namirenje u tzv. potrošačkim stvarima. Naime, i DCFR izdvaja potrošačke stvari i predviđa za njih posebno uređenje. Prema DCFR-u, u ovim stvarima nije dopušteno ugovaranje *lex commissorie*, pa i kada postoje naprijed navedene pretpostavke (7:105 (3) DCFR).

16 SMITH, E. A., A Summary of the Provisions of Articl 9 of the Uniform Commercial Code, u: SEPINUCK, S. L., Practice Under Article 9 of the Uniform Commercial Code, American Bar Association, 2008, str. 75. WEISE, S. O., An Introduction to Article 9., u: SEPINUCK, S. L., op. cit., str. 22.

17 McCAHEY, *ibid*.

18 O vrstama osiguranja, tražbinama koje se osiguravaju i predmetu osiguranja v. BEALE, H., Secured Transactions, Juridica International, 2008, vol. XIV.,1., 96-103. Rad u pdf formatu dostupan na mrežnoj stranici: <http://www.juridicainternational.eu/>.

19 Prema IX-1:201 (5) DCFR-a *default* ima ono značenje koje se uz ovaj pojam veže u pravnim sustavima anglo-američkog pravnog kruga: *Default*, pri tomu može imati značenje kakvo najčešće ima u kontinentalnom pravu, da je tražbina dospjela, a da je dužnik nije namirio ili je nije spreman namiriti, ali i značenje povrede bilo koje druge ugovorne obveze, neovisno o samoj tražbini i njezinom dospijeću, a kojoj su stranke dale značenje *defaulta* dužnika.

3. Pitanje, tzv. *hyperoche*

Jedno od važnijih pitanja, kada je riječ o namirenju vjerovnika iz predmeta osiguranja, pa i komisornom namirenju je pitanje vraćanja *hyperoche*.²⁰ Riječ je o tomu određuje li određeni pravni sustavi i na koji način da je vjerovnik dužan, nakon što namiri svoju tražbinu s kamatama i troškovima iz vrijednosti predmeta osiguranja eventualni višak koji preostane s obzirom na vrijednost predmeta osiguranja vratiti dužniku. U tradiciji je kontinentalnih pravnih sustava, kada je riječ o namirenju založnih vjerovnika, da se na razini općeg pravila određuje da je vjerovnik razliku dužan vratiti dužniku (posljedično, ako se u cijelosti ne uspije namiriti iz predmeta osiguranja, ovlašten je tražiti namirenje do «punog» namirenja iz preostale imovine dužnika, najčešće istodobno, čak i prije no što pokuša svoju tražbinu namiriti iz vrijednosti predmeta osiguranja). Tako francuski zakonodavac izriječno određuje da je vjerovnik, nakon što namiri svoju tražbinu s kamatama i troškovima, svaku razliku koja preostane dužan vratiti dužniku (art. 2348/3. CC).²¹

Jednako je obveza vjerovnika na vraćanje *hyperoche* predviđena i u pravilima DCFR-a koji, također, eksplicitno zahtijeva da vjerovnik razliku koja preostane, nakon njegova namirenja iz vrijednost predmeta osiguranja, u cijelosti vrati dužniku (7:105 (4) DCFR).

Hrvatsko pravo, kada je riječ o založnopravnom odnosu (za razliku od npr. uređenja fiducijarnog prijenosa prava vlasništva prema pravilima osiguranja, gdje se ova obveza vjerovnika ne predviđa), također, propisuju da je založni vjerovnik dužan, razliku koja preostane nakon što se namirio, vratiti dužniku.²²

Situacija je nešto složenija kada se promatra uređenje iz UCC-a. Najprije treba reći da se među pravilima, koja uređuju *retention of colaterall*, kao način namirenja vjerovnika iz vrijednosti predmeta osiguranja, ne pojavljuju odredbe koje uređuju pitanje *hyperoche*. Stoga je nužno posegnuti za pravilima UCC-a, koja uređuju namirenje uopće i koja se nalaze u § 9, dijelu 6. UCC-a. Među ovim pravilima nalaze se i ona koja se odnose na pitanje vraćanja *hyperoche*, kao i ona koja uređuju pitanje prava vjerovnika da se namiri iz preostale imovine dužnika, u slučaju kada se ne

20 Za razmjere rasprave o *hyperochy* i njezinu vraćanju kod komisornih namirenja općenito treba kazati da, zapravo, ovaj institut nije imanentan komisornom namirenju. Naime, imajući u vidu izvorno značenje *lex commissorie* kao ugovora o tomu da vjerovnik zadržava (stječe vlasništvo) predmeta osiguranja za iznos osigurane tražbine (s kamatama i troškovima), i u čemu upravo i leži njezina nepravičnost, kod tradicionalnog razumijevanja *lex commissorie*, nema *hyperoche*. No nova uređenja tradicionalnog komisornog uglavka, posebice u francuskom pravu, dodala su ovom uređenju neke elemente *pactum marzianum*, pa se, u francuskoj teoriji govori o biti, o komisornom namirenju kao o načinu namirenja. V. bilješku 7.

21 Ova je obveza ustanovljena i kod fiducijarnog prijenosa prava vlasništva radi osiguranja (art. 2372-4/1. CC (art. 2488-4/1. CC)) V. KORTMANN, S. C. J. J., HAYTON, D. J., FABER, N. E. D., REID, K. G. C., BIEHMANS, J. W., A., Towards an EU Directive on Protected Funds, (National Report for France), Kluwer, 2009., str. 104.

22 Čl. 336/5. ZV glasi: «Zahtijeva li založni vjerovnik namirenje iz vrijednosti zaloga, ali ne uspije u cijelosti prodajom zaloga namiriti svoju tražbinu, dužnik mu ostaje dužan razliku; naprotiv, proda li se zalog za više od vjerovnikove tražbine, višak je dužnikovov.

usprije namiriti u cijelosti iz vrijednosti predmeta osiguranja. Ta su pravila ustrojena u UCC-u na tri, uvjetno rečeno, načina.

U pravilu je, vjerovnik dužan vratiti dužniku razliku, koja preostane, nakon što se namirio u cijelosti, jednako kao što mu dužnik duguje razliku do punog namirenja iz svoje preostale imovine, kada se iz vrijednosti kolaterala nije uspio namiriti u cijelosti. Međutim, u pojedinim, Zakonom predviđenim slučajevima, niti dužnik ima pravo zahtijevati vraćanje razlike, niti vjerovnik ima pravo, ako se ne namiri u cijelosti, zahtijevati namirenje iz preostale imovine dužnika. To će biti u slučajevima kada je *security interest* osnovan radi osiguranja tražbine na nekim vrstama *colateralla* (§§ 9-608 (b) i 9-615 (e) UCC), npr. kod mjenice, *chattel paper* ili *payment intangibles*). Neizravno, pitanje *hyperoche* može bit riješeno i kroz pravila o tomu ima li vjerovnik pravo na to da se, u slučaju kada se ne uspije namiriti iz vrijednosti *colateralla*, namiri iz preostale imovine dužnika. Iako je, kako je naprijed navedeno, vjerovnik ovlašten namiriti se do «punog» namirenja iz preostale imovine dužnika, zakonodavac takvo namirenje uvjetuje time da je vjerovnikovo postupanje zadovoljilo dva zahtjeva. Prema prvom, vjerovnik je prilikom namirenja dužan postupati sukladno pravilima koja su predviđena za namirenje u § 9, dijelu 6. UCC-a. Prema drugom njegovo ponašanje mora imati karakter trgovački razumnog postupanja (*commercial reasonableness*). Ako vjerovnik ne bi prilikom namirenja postupao u skladu s ovim zahtjevima, pa bi se njegovo postupanje moglo ocijeniti drugačijim, doveo bi u pitanje svoje pravo namiriti se iz preostale imovine dužnika, odnosno takvo bi ovlaštenje izostalo.²³ U takvim bi se slučajevima smatralo da se vjerovnik u cijelosti namirio iz vrijednosti *colateralla*.

4. Utvrđenje vrijednosti predmeta osiguranja

Redovito se, uz pitanje *hyperoche*, neizostavno pojavljuje još jedno pitanje. To je pitanje načina (kriterija) utvrđivanja vrijednosti predmeta osiguranja kako bi se ta vrijednost mogla staviti u korelaciju s iznosom dugovane tražbine s kamatama i troškovima.

Tako francuski zakonodavac, osim što određuje da su stranke dužne utvrditi vrijednost predmeta osiguranja i prilikom osnivanja založnopravnog osiguranja, ali i prilikom osnivanja fiducijarnog osiguranja (takva obveza ne postoji kod fiducijarnog osiguranja kako ga uređuje hrvatsko pravo ni prema stvarnopravnim pravilima, niti prema pravilima osiguranja), propisuje i da su stranke visinu vrijednosti predmeta osiguranja dužne odrediti po stručnoj osobi odgovarajuće struke kada je o konkretnom predmetu osiguranja riječ. Strankama je, samo u slučaju kada se vrijednost pokretnine može utvrditi prema cijeni na organiziranom tržištu, dopušteno da vrijednost predmeta osiguranja ne utvrđuju po stručnoj osobi (art. 2348/2. CC).

²³ Do toga može doći, npr. u slučaju ako je izostala notifikacija, v. WOOD, P. R., op. cit., 20-048.

Jednako je pravilo predviđeno i u DCFR-u. Naime, kako je već *supra* bilo riječ, prema pravilima DCFR-a, stranke su prilikom osnivanja osiguranja dužne sporazumjeti se o objektivnom kriteriju (načinu) utvrđivanja tržišne cijene predmeta osiguranja (7:105 (2) (b) DCFR). Ako tako ne postupe, vjerovnik uopće nije ovlašten namirivati se na komisoran način iz vrijednosti predmeta osiguranja. Stoga u ovom slučaju, utvrđivanje «objektivnog kriterija određivanja tržišne cijene predmeta osiguranja» ima značenje materijalne pretpostavke za mogućnost namirenja na komisoran način.

UCC među pravilima kojima je uređeno namirenje u § 9, dijelu 6., ništa ne govori o obvezi stranaka da utvrde vrijednost predmeta osiguranja, bilo prilikom osnivanja *security interest*, bilo prilikom nastupa *defaulta* dužnika, odnosno u trenutku aktiviranja vjerovnikove ovlasti na namirenje iz vrijednosti predmeta osiguranja. Pored općih zahtjeva da vjerovnik postupa na trgovački razuman način i u skladu s pravilima o namirenju iz § 9, dijela 6. UCC-a, nema ni posebnih pravila o određivanju prodajne cijene, pa postoje samo određena neizravna pravila, primjerice ono o tzv. *low price* iz §. 9-615 (f) UCC.

Riječ je o posebnom pravilu, koje u biti rješava pitanje vraćanja viška, odnosno prava vjerovnika da se do punog namirenja namiri iz preostale imovine dužnika za slučaj kada je niska (niža) cijena ostvarena, između ostalih načina, i namirenjem vjerovnika iz vrijednosti *colateral* sa *retention of colateral*, ako je cijena (*de facto* vrijednost *colateral*) utvrđena nižom (primjenom standarda trgovački razumnog postupanja) no što bi bila određena (utvrđena) da nije riječ o prisilnom namirenju, već nekom od redovno dopuštenih načina raspolaganja predmetom osiguranja.²⁴

Promatrajući navedeno rješenje iz UCC-a koje zapravo uređuje «prodajnu cijenu» *colateral* prema «tržišnom kriteriju» i uspoređujući ovaj kriterij s onim iz DCFR-a, uočljivo je da se redaktori DCFR-a bliži rješenjima iz angloameričkog negoli kontinentalnog prava. Naime, DCFR, također, govori o «tržišnoj cijeni», odnosno o objektivnom kriteriju za postizanje te cijene, što može, ali ne mora korespondirati sa «vrijednosti predmeta osiguranja», koju je potrebno utvrditi prema francuskom pravu te s dužnosti suda da u ovršnom postupku utvrdi vrijednost predmeta osiguranja (pa i pokretnine) u hrvatskom pravu. Treba, međutim upozoriti da u hrvatskom pravu, među stvarnopravnim pravilima, koja uređuju izvansudsko namirenje iz vrijednosti predmeta ručnog zalog, pored pravila da se vjerovnik može namiriti javnom prodajom ili na drugi način (ako to stranke ugovore), nema pravila koje bi govorilo išta o tomu na koji će se način utvrditi vrijednost pokretnine (ili eventualno, upotrijebiti neki drugi kriterij).

24 McCahey, J., P., *op. cit.*, str. 21.-23. McCahey, J., P., Dubitsky, J., M., *After the Default: Litigation Under UCC Article 9, Default Rights and Remedies Under UCC Article 9.*, str. 19.-20. Rad je dostupan u pdf formatu na mrežnoj stranici: hahn Hessen.com/library/Commentary.pdf. McCahey, J., P., *Commercial Reasonableness in the Disposition of Collateral: Proceed with Care*, *Commercial & Business Litigation Journal*, American Bar Association, 2002., str. 6., Smith, *ibid.*

5. Pitanje «sudbine» drugih prava na predmetu osiguranja

Francuski je zakonodavac, uređujući komisorno namirenje vjerovnika besposjedovnog založnog prava na pokretnini iz vrijednosti pokretnine, odredio da je vjerovnik, kada se namiruje na ovaj način, dužan, ako ima drugih vjerovnika, iznos koji preostane nakon namirenja njegove tražbine (s kamatama i troškovima) položiti na sud, kako bi se iz njega namirili ostali vjerovnici čije tražbine konkuriraju u namirenju iz založene pokretnine. (U ovom slučaju, tek ako od tog iznosa nešto preostane, to se vraća dužniku). Kako je prema pravilima CC-a, potrebno da založno pravo bude upisano u odgovarajući upisnik, kako bi imalo učinke *erga omnes*, to će vjerovnik, koji provodi komisorno namirenje saznanja o eventualnim vjerovnicima steći uvidom u registar u kojem se vodi ta vrsta evidencije.

Hrvatsko pravo, kada je riječ o namirenju vjerovnika ručnog zaloga izvansudskim putem, ne određuje ništa u odnosu na namirenje drugih vjerovnika ili ovlaštenika određenih prava na pokretnini. U sudskom ovršnom postupku, koji se provodi radi ostvarenja ovlasti na namirenje iz vrijednosti predmeta osiguranja, a u kojem se provodi namirenje vjerovnika registarskih založnih prava na pokretninama (kao jedan od dva moguća načina namirenja predviđen za ove vjerovnike u hrvatskom pravu, drugi je ovršna sekvestracija), postoje pravila na koji se način namiruju drugi vjerovnici i ovlaštenici u ovršnom postupku (pravila o razdiobi kupovnine i namirenju vjerovnika). Valja napomenuti da su ova pravila autonomna kada je riječ o namirenju vjerovnika u postupku ovrhe na pokretnini. Osobitost je ovih pravila, što se troškovi ovršnoga postupka ne namiruju prioritarno kao u slučaju namirenja iz vrijednosti nekretnine, već zajedno s kamatama imaju isti red namirenja kao i glavna tražbina. Utoliko je namirenje vjerovnika iz vrijednosti pokretnine u sudskom ovršnom postupku, točnije razdioba kupovnine uređena nešto drugačije, no što je to slučaj kod nekretnina. Radi toga, a prema pravilu da posebni propisi imaju prednost pred onima opće naravi, ne može se primijeniti blanketna odredba, koja za sve što nije uređeno, i općenito kada je to potrebno, predviđa primjenu pravila o ovrsi na nekretnini za ovrhu na pokretninama.²⁵

Što se tiče pravila UCC-a, kada je riječ o namirenju institutom *strict foreclosure* ili *retention of colaterall*, ona ništa ne govore o tomu da li je vjerovnik dužan i koje bi bile njegove dužnosti u pogledu ostalih vjerovnika, odnosno ovlaštenika na *colaterallu*. UCC-e, dužnost vjerovnika da se utvrdi ima li drugih vjerovnika, štoviše dužnost da ih pronade (koja je donekle ublažena institutom «*safe harbor*» koji se sastoji u tomu da se predmnijeva da je vjerovnik razumno pokušao pronaći vjerovnike, ako je poduzeo određene radnje) predviđa kod namirenja vjerovnika

25 DIKA, M., Građansko ovršno pravo, I knjiga, Opće građansko ovršno pravo, Narodne novine d.d., Zagreb, 2007., str. 518.

raspolaganjem (*disposition*) sa *colateralom*.²⁶

Niti DCFR ništa ne govori o tomu je li vjerovnik, koji se namiruje komisornim načinom, dužan voditi računa o pravima drugih vjerovnika, odnosno ovlaštenika. Jednako kao i što je to slučaj kod pravila iz UCC-a predviđa se dužnost vjerovnika da prilikom razdiobe kupovnine, iz ostvarenog viška namiri druge vjerovnike i to prema prvenstvenom redu koji imaju njihove tražbine. Ako nešto preostane to se vraća dužniku.

III. ZAKLJUČAK

U radu smo uspoređivali uređenja predviđena za ostvarenje ovlasti na namirenje založnih vjerovnika, odnosno vjerovnika *security interest*a i *security rights*a iz vrijednosti pokretnih stvari kao predmeta osiguranja, komisornim načinom namirenja, a prema pravilima CC-a, UCC-a, DCFR-a i, u hrvatskom pravu. Primarno je cilj bio vidjeti kakva su rješenja predviđena u hrvatskom pravu i u kakvom su odnosu u usporedbi s onima predloženima na europskoj razini.

U hrvatskom pravu, *de lege lata*, postoji mogućnost da se vjerovnik ručnog zaloga namiri komisorno iz vrijednosti pokretnine pod pretpostavkom da je, najprije ugovoren izvansudski način namirenja prilikom osnivanja založnog prava, ili kasnije, odnosno da je dužnik dopustio takvo namirenje, a potom da su stranke, nakon što je založna tražbina dospjela, a nije namirena, ugovorile komisorni način namirenja ili se poslužile institutom *datio in solutum*. Kod trgovačkih stvari (budući da naprijed navedeno vrijedi u građanskim stvarima) dovoljno je da dužnik nije, prilikom osnivanja založnog prava, izrijekom isključio mogućnost izvansudskog namirenja. Dakle, ako bi se vjerovnik mogao namirivati izvansudskim putem, mogao bi to učiniti i tako da zadrži zalog, ali pod istim pretpostavkama koje se traže za komisorno namirenje kod građanskih stvari. Vjerovnici registarskih hipoteka ne mogu se namirivati izvansudskim putem, pa bi time i mogućnost komisornog namirenja bila isključena. U našem je pravu, kada je općenito o izvansudskom namirenju založnih vjerovnika iz vrijednosti pokretnina riječ, uočljiv izostanak detaljnijih pravila, posebice onih kojima bi bilo uređeno pitanje utvrđivanja vrijednosti predmeta osiguranja, vraćanja *hyperoche* te prava drugih vjerovnika, odnosno ovlaštenika na predmetu osiguranja.

Stoga bi koristilo dopuniti postojeća rješenja, rješenjima kojima bi se predvidjela obveza stranaka da prilikom osnivanja založnog prava na pokretninama (moguće i kod registarske hipoteke, a ne samo kod ručnog zaloga) utvrde vrijednost predmeta osiguranja uz pomoć vještaka (procjenitelja) odgovarajuće struke, dužnost vjerovnika da razliku, koja mu preostane, nakon namirenja iz vrijednosti pokretnine vrati dužniku, odnosno položi na sud radi namirenja drugih vjerovnika ili ovlaštenika.

²⁶ McCahey, J., P., *Commentary on the Enforcement of Security Interests under UCC Revised Article 9*, str. 16. McCahey, J., P., Dubitsky, J., M., *After the Default: Litigation Under UCC Article 9, Default Rights and Remedies Under UCC Article 9*, str. 14. Smith, E., A., op. cit., u: Sepinuck, S., L., op. cit., str. 74. Wood, P., R., op. cit., 2007., 20-046.

U traženju rješenja kako postojeće uređenje učiniti efikasnijim u primjeni može se koristiti francusko rješenje, ali i rješenja koja predviđaju njemačko ili austrijsko pravo koja detaljnije od hrvatskog prava uređuju ova pitanja. U ovim je pravima, primjerice predviđeno izvansudsko namirenje vjerovnika iz, tzv. zajedničkog založnog prava (njemačko pravo), postoje pravila o notifikaciji namjeravane prodaje dužniku najkasnije mjesec dana prije prodaje (u austrijskom pravu dužnik se prethodno i poziva na namirenje), pravila kako se i na koji način provodi javna prodaja i sl. Rješenja iz DCFR-a u pretežitom dijelu izlaze iz tradicije kontinentalnopravnih uređenja. Konceptija, kako samih sredstava osiguranja, tako i namirenja vjerovnika osiguranja, pa i komisornog, sličnija je pravilima predviđenim u UCC-u, pa se teško oteti dojmu da je redaktore inspiriralo ovo uređenje. Stoga bi eventualna primjena ovih rješenja (u dijelovima koji nisu kompatibilni kontinentalnim uređenjima), svakako, zahtijevala povećanu pozornost.

Summary

COMMISSORY FULFILMENT OF AUTHORISATION OF CREDITORS WHOSE CLAIM IS SECURED BY PLEDGE TO COLLECT PAYMENT FROM THE VALUE OF MOVABLE PROPERTY

The author in the article compares legal solutions governing the commissory collection of payment of creditors whose payment is secured by pledge, i.e. of creditors of the security interest and security rights from the value of movables as secured things according to the French Civil Code, American Uniform Commercial Code, Draft Common Frame of Reference of a European Private Law and according to the Croatian law. To make analysis of the institute and to single out its characteristics the author raises following questions: a) is the creditor authorised to commissory settle his claim by law or is it presumed that such settlement was previously agreed by contracting parties; b) does the creditor have an obligation to return any amount left to the debtor after he settles his claim from the price achieved; c) what are criteria for the assessment of secured thing value; d) what about rights of other creditors, i.e. authorised persons in respect of the secured thing.

Key words: *law of pledge, lex commissoria, hyperocha*

Zusammenfassung

LEX COMMISSARIA AUF BEFRIEDIGUNG DER GLÄUBIGER DURCH VERWERTUNG BEWEGLICHER GEGENSTÄNDE

In der vorliegenden Arbeit vergleicht die Autorin die Gesetzesregelung von kommissorischen Befriedigung der Gläubiger, bzw. der *Security Interest* und *Security Rights* Gläubiger durch Verwertung beweglicher Gegenstände als Sicherheitsgegenstand in den Bestimmungen des CC, UCC, DCFR und des kroatischen Rechts. Die Merkmale dieses Rechtsinstituts werden an Hand folgender Fragen analysiert: a) Hat der Gläubiger Anspruch auf *lex commissoria* auf Grund des Gesetzes oder ist die Voraussetzung dafür vorherige Vereinbarung der Parteien, b) muss der Gläubiger nach der Befriedigung den Rest dem Schuldner zurück geben, c) auf welche Weise wird der Wert des Sicherheitsgegenstands festgestellt, und welche sind die dafür vorgesehenen Kriterien, und d) was passiert mit den Rechten anderer Gläubiger, bzw. der Sicherheitsgegenstandsberechtigte.

Schlüsselwörter: *Pfandrecht, lex commissoria, hyperocha*